

Slovo se stává chlebem života

Převod materiálu
Lenka Ridzoňová
Pořadí v lekci
23

Téma

K životu potřebujeme to základní — chléb. Ale nejen chléb, který jíme.

Cíle

- Děti zkoušejí odhalit, co jsou základní životní potřeby.
 - Děti hledají souvislosti mezi nekvašenými chleby v Egyptě, manou na poušti a nasycením zástupů dětí chleby a dvěma rybami.
 - Děti přemýšlejí o chlebu a syčení a jak to souvisí s veškerým Pánem, pro něj potřebujeme?
-

Pro učitele

Biblický text: J 6,1–15 (přetexte si i J 6,22–59)

Výkladové poznámky

Verš 4: Mluví se o blízkosti velikonočních svátků. Celá 6. kapitola má paschální (velikonoční) tematiku: chléb, tělo, krev.

Verš 10: Bylo tam mnoho trávy — odkaz na Ž 23,2 — pastýř vede své stádo na zelené pastvy; Ježíš je ten dobrý pastýř, Mesiáš, poskytuje pokrm života (o pastýři pak v Jan 10,9nn. — já jsem dveře pro ovce, já jsem dobrý pastýř).

Verš 11: Ježíš vzal chleby, vzdal díky a rozdíl — v tehdejší židovství to bylo obvyklé jednání otce rodiny při společném jídle, zvl. při velikonoční veškeré — podobně Mk 14,22 (ustanovení VP); Lk 24,30 (stolování s poutníky v Emauzích); Jan 21,13 (snídaně vzkříšeného Ježíše s učedníky na břehu jezera). Vzdal díky — toto slovo má v řečtině stejný slovní základ jako slovo eucharistie, které se v poapoštolské době stalo označením pro slavení veškerého Páně. Evangelista použil divu nasycení jako výchozího podnětu k výpovědi o podstatě a významu veškerého Páně.

Na rozdíl od synoptiků neuvádí Jan ustanovení VP a křtu (Mt 26,26–29 par. a Mt 28,19 par.). Svátostné motivy jsou ale roztroušeny po celém evangeliu (eucharistie: víno; chléb; chléb života; tělo a krev; křest: nové narození; voda a Duch).

Kolik kdo chtěl — obraz hojnosti (opět Žalm 23,1).

Verš 12: Aby nic nepřišlo nazmar (řecky: nezahynulo) — sbírání chleba při jídle bylo v židovství projevem úcty ke chlebu jako Božímu daru.

Verš 13: Dvanáct košů — dvanáct je číslo plnosti, dokonalosti.

Verš 14: Lidé vidí v Ježíšovi „toho Proroka, který má přijít na svět“ — očekávaná eschatologická postava, než kdy ztotožňovaná s Mesiášem.

Verš 15: Chtěl se ho zmocnit a provolat králem — lidové židovské očekávání mesiáše jako politického vladaře; to ale Ježíš odmítá (Jan 18,36 — rozhovor s Pilátem).

Janovo evangelium je v jistém smyslu teologickým výkladem evangelií synoptických (Matouš, Marek, Lukáš). Proto často po vyprávěném příběhu (v tomto případě je to příběh o nasycení zástupů velice podobný příběhům synoptiků) následuje jeho výklad. Obvykle se také využívá nějakých nechápavých dotazů. V předchozích kapitolách to byl rozhovor s Nikodémem o tom, jak se může člověk znovu narodit (J 3) a pak rozhovor se ženou u studny o vodě života (J 4). Zde navazuje na text o nasycení zástupů rozhovor o chlebu života (J 6,22–59). Ježíš nabízí chléb života a říká, že on je tím chlebem. Nechápaní posluchači se pohoršují nad tím, že by jim někdo mohl dát k jídlu své tělo.

Poznámky k veršům 22–59

Verše 28–29: Akutky Boží jsou skutky, které vyžaduje Bůh. Bůh žádá jeden skutek: celoživotní postoj založený na víře v Ježíše.

Verše 23–32: Pravý pokrm, pravou manu dává lidem Bůh. S Ježíšem už je ta mana z nebe zde.

Verše 47–59: Ježíš je chlebem života — jedení, víra, přícházení jsou různé obrazy toho, jak člověk patří do společenství s Ježíšem, kde žije z jeho spasitelné oběti. Má život z Ježíše. Není to jen pro tento život, ale napořád (život věčný).

Židé v Janově evangeliu: Janovo evangelium vzniká v době po židovské válce, kdy byli křesťané vyhnáni ze synagogy. Proto mnohdy vyznívá evangelium protižidovsky, resp. ti zlí nebo nechápaví jsou Židé.

Lutherův citát o chlebu: Člověk má dva druhy chleba. Tím prvním a nejlepším chlebem, který pochází z nebe, je slovo Boží. Tím druhým a méně důležitým je zasný chleba, který roste ze země. Mám-li ten první a lepší chléb a nenechám-li se od něj odvrátit, nebude mi ani ten zasný chybět. To by se dříve z kamení staly chleby... (*Bůh je rozpálená pec plná lásky*, str. 40)

Úskalí

Mluvíme s dětmi o večeři Páně, ale ve většině sborů k ní děti nepřistupují, resp. nepřijímají.

Příběh o nasycení zástupů je i v synoptických evangeliích, zde v Janově evangeliu se více soustředíme na spojení chleba s Ježíšem a večeří Páně, v pozadí necháváme důležitý motiv příběhu o nasycení, a to potřebu se rozdělit, myslet na chudé, solidaritu.

Odkazy

Zumstein, Jean: *Slovo v setmělém světě, Objevování Janova evangelia a jeho tajemství*. Třebenice: Mlýn, 1995.

Oberthür, Rainer: *Obrazy života — život v obrazech: 88 obrazových karet a 44 didaktických her k rozvoji abstraktního myšlení a porozumění symbolům Bible a křesťanství*. České Budějovice: Petrinum, 2014.

Odkazy na starší přípravky, pracovní materiály a další najdete pod textem úlohy.

Pro děti

Předškoláci

Ukážeme dětem batůžek. Co si bereme do batůžku, když se chystáme na výlet?

Očekávané odpovědi: svačinu, pití, pláštěnku, hračku, mobil (snad až u starších dětí). Ještě něco? Když jdete na velký výlet třeba s rodiči, co ještě mají oni v batohu, co ještě je na cestu potřeba?

Více jídla, pití, svetr, bunda, také mapa, navigace, peníze. Ještě něco?

S Ježíšem často chodilo hodně lidí. Rádi ho poslouchali, navíc byli už vícekrát svatky toho, že někoho uzdravil nebo na svatbě zajistil dost vína. Jednou se opět Ježíš a učedníci setkali s velkým davem lidí. Bylo to na jaře, na hoře, kde seděli, byla tráva první zelená, blížily se Velikonoce. Když už dlouho lidé Ježíše poslouchali, měli hlad.

„Jak jim dáme všem najíst?“ zeptal se Ježíš jednoho z učedníků. Mezi lidmi byl jeden chlapec, který měl několik chleba a dvě ryby. To ale nemůže stačit, lidí tam bylo hodně hodně moc.

Ježíš za jídlo poděkoval Pánu Bohu a pak rozdávali. Na všechny se dostalo. Všichni se divili.

Mluvili jsme o tom batůžku, co si bereme na výlet. Měli ti lidi v příběhu s sebou svačinu?

Některá možná ano, asi ji už snědli dřív. Jeden kluk měl těch pět chleba a pak se o ně rozdělil.

Mnozí si asi nevzali nic. Možná nepočetli, že tam budou tak dlouho. Prostě chtěli se s Ježíšem potkat, vidět ho a poslouchat ho. Došlo jim přitom, že od Ježíše nemají jen chleba k jídlu, ale že i všechno, co on říká, je důležité. Možná jim došlo, že vůbec ty nejdůležitější věci od Pána Boha dostáváme. Přišli s prázdnými rukama, odcházejí najedení a nějak nově šťastní.

Pomůcky: Batůžek.

Aktivita — hra

Pemýšlejte, co všechno člověk potřebuje: Na jeden den na výlet v létě. Na jeden den lyžování v zimě. Na týden na dovolenou u moře. Na cestu do kostela.

Potřebujeme něco? Čím se podobá a čím se liší to, pro co lidé šli za Ježíšem a to, pro co a jak my chodíme do kostela?

Můžete s dětmi (spíš trochu většími) hrát hru: až půjdu do kostela, vezmu si s sebou... první něco řekne, další to zopakuje a přidá něco dalšího.

A pokračujte druhou částí hry: Když jdu z kostela, nesu si s sebou...

Mladší školní děti

Ukážeme dětem chleba. Co to je?

Jaké znáte různé chleby? Kdy jste měli chleba naposledy? Míváme někdy chleba v kostele?

Zaspívejte s dětmi píseň *Posila na cestu* (SV 135).

Na kopci nad Genezaretským jezerem se sešla spousta lidí. Stojí to za to, je tu Ježíš. Už tolik lidí uzdravil a v Káni Galilejské na svatb? prý prom?nil vodu ve víno. Ale — hlavn? to, co ?íká! Jako by p?esn? v?d?l, co pot?ebujeme slyšet.

Je jaro, blíží se Velikonoce, tráva je ještě zelená. N?komu ta zelená tráva p?ipomene 23. žalm. O pastý?i, který vodí lidi na zelené pastvy. Není Ježíš n?co jako pastý??

Dlouho lidé Ježíše poslouchali, blíží se ve?er.

„Jak jim dáme všem najíst?“ zeptal se Ježíš jednoho z u?edníků?.

Jak to mám v?d?t, pomyslí si Filip. „To bychom museli mít hodn? pen?z, abychom tolik jídla nakoupili. Ani za rok bychom na to nevyd?lali.“

To muselo být Ježíšovi jasné. Možná zkoušel, jestli si Filip vzpomene na ty p?íb?hy, jak dával Pán B?h lidem jíst. T?eba manu na poušti.

Mezi lidmi byl jen jeden chlapec, který m?l n?kolik chleb? a dv? ryby.

Ježíš za jídlo pod?koval Pánu Bohu. To se d?lalo v každé slušné rodin?. P?ed jídlem vzal otec chléb, a než ho rozlomil, zvedl o?i a pod?koval Pánu Bohu. (To je to ?ecké slovo, které jste slyšeli v kostele — *eucharistó* — pod?kovat — viz *Okénko do bohoslužeb*.)

Pak rozdávali. Na všechny se dostalo.

Lidé sedí na zelené tráv?. Jako ovce na ?erstvé pastv?. Chleba je dost, dokonce hojnost. Možná se lidem op?t vybaví 23. žalm: nebudu mít nedostatku... Vždy? ještě zbylých chleb? bylo tolik! Dvanáct koš?. Ježíš není oby?ejný moudrý muž. Takového ?lov?ka bychom cht?li jako krále. To by byla v naší zemi jina?í spravedlnost.

Ježíš ale nechce být králem v paláci na tr?nu. On chce kralovat jinak. Zkusí to vysv?tlit, snad to n?kte?í pochopí. S tím Ježíš odešel. Odplul. Na druhý b?eh.

Ale u evangelisty Jana p?íb?hy v?tšinou ještě pokračují. Jan pot?ebuje v?ci dovysv?tlit. Mnozí z t?ch, kdo jedli na ho?e na zelené tráv? chleba, p?ijdou za Ježíšem zase. Mají stále hlad? Nebo cht?jí Ježíše op?t slyšet? Nebo obojí?

„Já jsem chléb života; kdo p?ichází ke mn?, nikdy nebude hladov?t, a kdo v??í ve mne, nikdy nebude žíznit.“ Já vám nabízím sám sebe, chce Ježíš ?íct. Kv?li vám jsem p?išel. Není d?ležitý jen chleba, který jíte. Je d?ležité, že se na Pána Boha m?žete spolehnout. Jde mu o vás.

Brzy budou Velikonoce. Tenkrát v Egypt?, tu poslední noc, než jste odešli z otroctví, jste jedli nekvašené chleby a beránka. Každý rok si to p?ipomínáte, abyste nezapomn?li, že Pán B?h je s vámi, když je zle. Pak na poušti dostávali každý den manu, chléb z nebe. Novou, ?erstvou porci many každý den. Tolik, kolik pot?ebovali.

Je dob?e, že jste p?išli za mnou. P?icházejte. S nastavenýma rukama, otev?enýma ušima. Je pro vás d?ležité se mnou jíst a také slyšet, co ?íkám.

Na konci písne? *Posila na cestu* jsme zpívali: „Každý, kdo se dlouhou cestou znává, zadarmo se vína napít smí. Dostává i chléb, novou sílu z Božích dlaní, víru, že smrt kon?í vzk?íšením.“

Je dobré p?icházet, zpívat, jíst, d?kovat. Pán Ježíš se dává poznat v písni, ve slovu, v chlebu.

Pom?cky: Kus chleba.

Starší školní d?ti

Vypráv?jte p?íb?h. Zaspívejte s d?tmi píse? *Posila na cestu* (SV 135).

Rozhovor: O ?em ta píse? je? Je v ní n?co o ve?e?i Pán?? Jak by se podle písne? dalo ?íct, co je to ve?e?e Pán?? K ?emu pot?ebujeme ve?e?i Pán??

P?ipome?te si p?íb?hy posledních úloh z Janova evangelia.

Jan 2: Svatba v Káni (dostatek vína — obraz radosti, napln?ní života)

Jan 3: O Nikodémovi (a novém narození z vody a z Ducha);

Jan 4: Žena u studny (Ježíš nabízí vodu, po které už nebude žíze?);

Jan 6: (Dnešní text) — mluví se o chlebu života. Ve všech p?íb?ích Ježíš p?irovnává to, co je d?ležit?é, k základním lidským pot?ebám.

Pom?cky: Obrázky nebo slova napsaná na papírcích (voda, noc, k?est, svatba, studna, džbán...).

Ukažte d?tem ta slova nebo obrázky a zkuste si s jejich pomocí vzpomenout, o ?em byly dosud Janovy p?íb?hy. P?itom si také uv?domíme, jak evangelista používá ty základní obrazy (archetypy) ke složit?jší teologii.

P?esah

Píse?: [Když se o chléb d?lím](#) (ze zp?vníku *Já jsem tady a zpívám*, vyd. Kartuziánské nakladatelství, 2010). M?žeme s d?tmi mluvit o tom, jaké jsou v?ci, kterých neubývá tím, že se o n? s n?kým rozd?líme.

Rozd?lit se, dát — základní akt spolulidství. Dáváme v?ci, jídlo, chléb, dáváme sv?j ?as, peníze, schopnosti, své soukromí, sami sebe.

Co dává Pán B?h? Jak? Naše modlitby jsou ?asto n??ím jako nákupním seznamem, co všechno si chceme objednat. Je dobré se na za?átku modlitby zastavit, ohlédnout, d?kovat — za všechno, co jsme dostali, co vnímáme jako n?co od Pána Boha. Nebo od lidí, ale Pánu Bohu ?íkáme o své radosti z toho, že jsme to dostali.

Nap?. modlitba p?ed jídlem je p?ipomínkou, že v?ci nejsou automaticky samoz?ejmé, nemáme na n? nárok. A m?li bychom je p?át i druhým a n?co pro to d?lat.

Od Pána Boha dostáváme ješt? n?co jiného, nejen ten t?lesný nebo hmatatelný chleba, ale i chléb z nebe, pokrm pro duši, odpušt?ní, posilu, požehnání. O ve?e?i Pán? se n?kdy ?íká, že je to posila na cestu. Oby?ejný lidskýma rukama ud?laný chleba je zvlášt? spojený s n??ím v??ným, velikým, Božím. Když Izraelci dostávali manu na poušti, bylo to z?ejmé: dalo se to jíst a p?itom jim to padalo z nebe.

Liturgie

Písn?

Spolu lámejme chléb na kolenou (SV 305);

Z?sta? s námi, Pane, když se stmívá (SV 401); *Posila na cestu* (SV 135); *Apoštolská (Prosíme t?, dej nám, Pane, sílu)* (SV 274); *Pane Bože, prosíme t?* (BTS 32); *N?kdo m? vede za ruku* (BTS 22); *Krásná je modrá*

obloha (BTS 14)

Písň „před jídlem“, např.: *Žeho tžeba* (SV 412); *Vše dobré, co máme* (BTS 19); *Má duše Boha velebí* (BTS 29); *Otže náš všemohoucí* (BTS 33)

Biblický verš k zapamatování

Já jsem chléb života; kdo pžichází ke mně, nikdy nebude hladovět, a kdo vžít ve mne, nikdy nebude žíznit. (J 6,35)

Rituál

[Na plakátu](#) společně hledejte obrázek, který symbolizuje dnešní vyprávění.

Zapalte svíčku jako znamení světla, chýťte se kolem dokola za ruce a opakujte či zpívejte refrén „Ty jsi hoden žehnání a chvály, tvoji moc a sílu slavíme. Před tebou se Pane Kriste, Králo králi, dobrovolně skláníme.“ (SV 215, EZ 632)

Na začátku setkání můžete recitovat úvod Janova Prologu (J 1,1): Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo byl Bžh.

Okénko do bohoslužeb

Když mi někdo pomůže, něco mi přinese, podá, dostanu dárek... co udělám, co řeknu? (Kouzelné slovíčko... děkuji.)

A protože děti te v nedělní škole probírají příběhy z Nového zákona, který je převodně napsaný řecky, tak víte, jak se to (ta žinnost — děkování) — řekne řecky? „eucharistó“

Určitě v tom slovu slyšíte něco známého — aspoň vy dospělí...

Dnešní příběh v neděle je také o souvislosti děkování a vešete Páně.

Modlitba

Pane Bože, děkujeme za život v dostatku. Nemáme hlad, ráno jsme se mohli všichni nasnídat. Děkujeme za to, že nám dáváš i jinou potravu. Potěšení, posilu. Nemusíme mít strach. Smíme ti věřit. To je požehnání. Amen.

Kam dále

[Heller, Daniel: Nasycení pžti tisíců \(katechetická příprava z cyklu „Pozvání na...\)](#)

[Daniel Matžjka ml.: Nasycení zástupu: dejte vy jim jíst \(katechetická příprava ...\)](#)

[Sedmnáctá neděle v mezidobí – roční cyklus B \(kanan.cz\)](#)

Odkaz na píseň

[Spolu lažmejme chležb na kolenou](#)

[Žstaž s námi, Pane, když se stmívá](#)

[Posila na cestu \(SV135\)](#)

[Apoštolská \(Prosíme tž\) \(SV274\)](#)

[Pane Bože, prosíme tž \(BTS32\)](#)

[Nžkdo mž vede za ruku \(BTS22\)](#)

[Žeho tžeba, Bžh nám dá](#)

[Vše dobré, co máme \(BTS19\)](#)

[Má duše Boha velebí \(BTS29\)](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál pŕece nejdeme sami IV \(s apořtoly, s Janem a celou církví\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Jan 6,1–15](#)

[Jan 6,20–59](#)